

Brüssel, 23. mai 2023
(OR. en)

9043/23

Institutsioonidevaheline
dokument:
2008/0140(CNS)

SOC 296
ANTIDISCRIM 41
MI 372
JAI 554
FREMP 131

ARUANNE

Saatja:	Eesistujariik
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Eelmise dok nr:	8468/23
Komisjoni dok nr:	11531/08 - COM(2008) 426 final
Teema:	Ettepanek: nõukogu direktiiv, mis käsitleb võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamist sõltumata isikute usutunnistusest või veendumustest, puudest, vanusest või seksuaalsest sättumusest – <i>Eduaruanne</i>

I. SISSEJUHATUS

Komisjon võttis 2. juulil 2008 vastu nõukogu direktiivi ettepaneku, mille eesmärk on laiendada kaitset usutunnistuse või veendumuste, puude, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel diskrimineerimise eest ka väljapoole tööhõive valdkonda. Kavandatava võrdset kohtlemist käsitleva horisontaalse direktiiviga, mis täiendab selles vallas kehtivaid EÜ õigusnorme¹, keelatakse diskrimineerimine eespool nimetatud põhjustel järgmistes valdkondades: sotsiaalkaitse (sealhulgas sotsiaalkindlustus ja tervishoid), haridus ning ligipääs kaupadele ja teenustele, sealhulgas eluasemele.

¹ Eelkõige nõukogu direktiivid 79/7/EMÜ, 2000/43/EÜ, 2000/78/EÜ ja 2004/113/EÜ.

Valdav enamik delegatsioone on ettepaneku suhtes põhimõtteliselt positiivselt meelestatud ning paljud on kiitnud heaks asjaolu, et ettepaneku eesmärk on täiendada olemasolevat õigusraamistikku, käsitledes kõiki nelja diskrimineerimise põhjust horisontaalse lähenemisviisi abil.

Enamik delegatsioone on kinnitanud, et on oluline edendada võrdset kohtlemist kui ELi ühist väärtust. Mitu delegatsiooni on eriti rõhutanud ettepaneku tähtsust ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni (UNCRPD) kontekstis. Mõni delegatsioon oleks siiski eelistanud puuetega inimeste suhtes kaugemaleulatuvamaid sätteid.

Kuigi nad rõhutavad diskrimineerimise vastase võitluse tähtsust, on mõni delegatsioon pidanud küsitavaks vajadust komisjoni ettepaneku järele, millega nende arvates sekkutakse teatavates küsimustes liikmesriikide pädevusse ja mis on nende arvates vastuolus subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõttega. Teatavad delegatsioonid on samuti soovinnud täpsustusi ning väljendanud muret iseäranis seoses õiguskindluse puudumise, pädevuste jaotuse ning ettepaneku praktilise, rahandusliku ja õigusliku mõjuga.

Kaks delegatsiooni on säilitanud ettepaneku suhtes üldise reservatsiooni.

Praegu on kõik delegatsioonid säilitanud teksti suhtes üldise analüüsi reservatsiooni.

CZ ja DK on säilitanud parlamentaarset analüüsi reservatsiooni. Komisjon toetab püüdusi kompromissi saavutamiseks, kuid säilitab praeguses etapis analüüsi reservatsiooni kõikide oma ettepanekusse tehtud muudatuste suhtes.

Euroopa Parlament võttis oma arvamuse vastu nõuandemenetluse korras 2. aprillil 2009². Lissaboni lepingu jõustumise järel 1. detsembril 2009 kohaldatakse selle ettepaneku suhtes nüüd Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklit 19; seega on pärast Euroopa Parlamendilt *nõusoleku* saamist vajalik nõukogu ühehäälneline otsus.

² Vt dok A6-0149/2009. Praegune parlamendikoosseis nimetas raportööriks Alice Kuhnke (SE – Rohelised/EVF).

II. NÕUKOGU TÖÖ ROOTSI EESISTUMISE AJAL

Pärast 2021. ja 2022. aastal toimunud arutelusid, mis keskendusid suures osas puuetega inimesi käsitlevatele sätetele,³ jätkas sotsiaalküsimuste töörühm⁴ eelnõu läbivaatamist, tuginedes eesistujariigi Rootsi esitatud suunisdokumendile⁵.

Suunisdokumendis kutsus eesistujariik delegatsioone üles märkima, kas nad peavad vajalikuks teatavate põhisätete (nagu *diskrimineerimise mõiste* (artikkel 2), *kohaldamisala* (artikkel 3) ning *mõistlike abinõude võtmine seoses puuetega inimestega* (artikkel 4a)) täiendavat täpsustamist.

Suur osa delegatsioonidest ei pidanud eeltoodud elementide täiendavat täpsustamist vajalikuks. Üks delegatsioon kordas oma seisukohta, et ettepanek ei ole kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega. Teised pidasid vajalikuks jätkata tööd kolme küsimusega, samuti teksti muude osadega. Arutelude käigus tõstatatud küsimused olid muu hulgas järgmised:

Artikkel 2 – Diskrimineerimise mõiste

Üks delegatsioon palus diskrimineerimise mõiste selgemat määratlemist, et vältida õiguskindlusetust ja seda, et Euroopa Liidu Kohus peaks seda mõistet tulevikus tõlgendama hakkama.

Mõned delegatsioonid soovisid, et mõistet *mitmel alusel toimuv diskrimineerimine* (sealhulgas interseksionaalne diskrimineerimine) täpsustataks nii artiklites kui ka põhjendustes.⁶

Mõned delegatsioonid palusid, et mõisted *seotuse alusel diskrimineerimine* ja *eelarvamuste alusel toimuv diskrimineerimine* toodaks teksti tagasi.

Üks delegatsioon soovis, et direktiivi kohaldamisala laiendataks nii, et see hõlmaks lisaks seksuaalsele sättumusele ka sooidentiteeti ja sooväljendust.

³ Vrd dokumendid 9109/21, 14046/21 ja 13070/22.

⁴ Koosolek toimus 11. mail 2023.

⁵ Dok 8468/23.

⁶ Vt ka põhjendus 12ab.

Mõned delegatsioonid pidasid vajalikuks täpsustada sätteid, mis käsitlevad lubatavaid erinevusi finantsteenuste osutamisel vanuse või inimese puudest tuleneda võiva tervisliku seisundi alusel kohtlemises, sealhulgas ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni kontekstis.

Artikkel 3 — Kohaldamisala

Üks delegatsioon palus vanust käsitlevate sätete selgemaks muutmist, et vältida õiguskindlusetust ja seda, et Euroopa Liidu Kohus peaks seda mõistet tulevikus tõlgendama hakkama.

Üks delegatsioon kutsus üles jätma välja piirava viite liikmesriikide õigustraditsioonidele, et tagada ELi õiguse esimus (artikli 3 lõige 1). Üks delegatsioon seadis kahtluse alla veel perekonnaseisuga seotud sotsiaalkindlustusõiguste väljajätmise direktiivi kohaldamisalast.

Artikkel 4a – Mõistlike abinõude võtmine seoses puuetega inimestega

Mõned delegatsioonid pidasid vajalikuks selliste konkreetsete õiguste ja erandite täpsustamist, mis tulenevad mõistlikke abinõusid käsitlevatest sätetest, sealhulgas ebaproportsionaalselt suure koormuse mõiste täpsustamist. Tuletades meelde, kui oluline on säilitada kooskõla ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooniga, hoiatasid mitmed delegatsioonid ka puudeid käsitlevate sätete leevendamise eest, sealhulgas mõistlike abinõude võtmise nõude rakendamiseks ette nähtud pikema tähtaja seadmise eest (artikli 15 lõige 2). Üks delegatsioon kutsus üles lisama teksti uuesti ligipääsetavust käsitlevad sätted.

Üks delegatsioon juhtis tähelepanu veel vajadusele artikkel 12 välja jätta või ühtlustada, võttes arvesse käimasolevat arutelu võrdõiguslikkust edendavate asutuste standardeid käsitlevate kavandatud direktiivide üle.

Komisjoni esindaja rõhutas vajadust säilitada ambitsioonid seoses kaitsega puude alusel diskrimineerimise eest ning väljendas seisukohta, et direktiivi tuleb tõlgendada võimalikult suures ulatuses kooskõlas ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooniga.

Ligipääsetavusega seoses märkis komisjoni esindaja, et esialgse ettepaneku säte, mille kohaselt see direktiiv ei piira konkreetsete kaupade või teenustega seoses ligipääsetavust käsitlevate liidu õigusnormide kohaldamist, on praeguses tekstis alles (artikli 4a lõige 4).

Seoses tegelikku mittediskrimineerivat juurdepääsu käsitlevate sätete väljajätmisega tuletas komisjoni esindaja samuti meelde, et on vaja tagada, et see muudatus ei vähendaks puuetega inimeste kaitset selle direktiiviga hõlmatud valdkondades.

III. KOKKUVÕTE

Paljud delegatsioonid kinnitasid taas oma tugevat toetust ettepanekule ja selle kiirele vastuvõtmisele ning paljud neist märkisid, et nad võiksid toetada direktiivi praegusel kujul. Komisjoni esindaja rõhutas, et komisjon peab ettepaneku vastuvõtmist jätkuvalt esmatähtsaks ning on valmis jätkama läbirääkimiste toetamist, et ettepanekuga edasi liikuda. Arvestades, kui palju on ettepaneku esmaesitamisest aega möödunud, kutsus mitu delegatsiooni üles pidama arutelusid poliitilisel tasandil, et võimaluse korral sellest ummikseisust välja saada.

Kuigi viimasel ajal toimunud arutelude käigus, mis näitasid taas, et direktiivi eelnõul on suur toetus, on tehtud teatavaid edusamme, on ilmne, et on tarvis jätkata põhjalikku tööd, et nõukogus oleks võimalik saavutada nõutav ühehäälsus.
